

Združenie pestovateľov obilnín

Záhradnícka 21, SK-811 07 Bratislava 1, Slovensko

MPRV SR

Dobrovičova 12

Bratislava

9.februára 2023

Stanovisko – podklady

Na základe Vašej požiadavky (email Mgr. Magdaléna Michaličková zo 6.2.2023) Vám predkladáme argumentáciu a údaje o poškodení trhu a poľnohospodárskych podnikov na Slovensku z dôvodu dovozov obilnín z Ukrajiny:

Podľa Štatistického úradu SR (k 15.8.2022) bola produkcia pšenice na Slovensku v roku 2022 v objeme 2 086 900 ton, jačmeňa 560 100 ton a kukurice zrnovej 797 600 ton. Vývoz pšenice ročne predstavuje cca 1-1,2 mil.t, jačmeňa 100 tis.t a kukurice 400-700 tis.t. Dovozy pšenice, jačmeňa a kukurice do SR však boli v roku 2022 oproti štatistickým predpokladom desaťnásobne vyššie a pochádzali hlavne z Ukrajiny.

Z pohľadu celkovej produkcie EÚ tá slovenská nie je veľmi významná, ale pre väčšinu domácich poľnohospodárov predstavuje žatva zrnín hlavný zdroj príjmov, od ktorého sa odvíjajú možnosti pre založenie úrody nasledujúceho hospodárskeho roka, pre splátky finančných záväzkov, ako aj pre príležitosti pre investičné projekty. Pre slovenských poľnohospodárov je teda strata príjmov z produkcie obilnín a olejnín kritickým zásahom do plánovania ďalšieho obdobia a pre menších pestovateľov znamená až existenčné ohrozenie.

Úrodu roku 2022 pestovatelia zakladali už pri zvýšených výrobných nákladoch (hnojivá, osivá, nafta, energie). Dovoz zrnín z Ukrajiny z úrody 2021 na slovenský trh začal práve v období zberu 2022. Cenová úroveň dovážaných komodít bola nižšia od ceny na domácom trhu o 50-100 euro na tonu. Aktuálna trhovú cenu slovenskej produkcie sa pohybuje okolo 200-220 euro na tonu. Táto cenová hladina je minimálna a hraničná pre rentabilitu výrobných nákladov a perspektívu ďalšej výroby. To má za následok ďalšie negatívne dopady:

- 1) **Výpadok tržieb** pri zníženej cene tovaru, kde je príčina lacnejších dovozov z Ukrajiny jednoznačne preukázateľná, ide o stotisícové straty. Konkrétne napr. poľnohospodársky podnik na juhozápade Slovenska zaznamenal pre pokles realizačnej ceny u pšenice o 45 €/t prepad tržieb o 180 000 euro, pre pokles ceny u repky olejnej o 48 €/t prepad o 80 000 euro a pokles ceny u kukurice o 39 €/t prepad tržieb o 82 000 euro, celkom teda 342 000 euro! Podobne je to u ďalších podnikov s rastlinnou výrobou zameranou na zrniny a týka sa to celého územia Slovenska, nie iba prihraničných oblastí. Iba pri priemernej produkcii pšenice v SR (2 mil.t) a vývozných kapacite 1 mil.t, je teda možné **stratu rátať v sume 80-100 mil. euro**. A situácia sa týka aj ďalších plodín na ornej pôde.

- 2) **Odbytové problémy** – tradičné odbytové trhy pre slovenskú produkciu sa zaplnili lacnejším ukrajinským obilím. Poľsko, či Nemecko sú saturevané lacnejšími dovozmi. Navyše, dovozy lacnej pšeničnej múky uberajú aj priestor pre realizáciu zrna pšenice. Na Slovensku zostávajú verejné sklady a súkromné skladové priestory podnikov zaplnené, nakoľko chýba odberateľ / dopyt. Stagnácia trhu pokračuje aj v týchto zimných mesiacoch, pričom neexistuje žiadna záruka na pozitívnu zmenu. Naopak, pri predĺžení súčasných podmienok nulového cla a neregulovania množstiev kvótami, rastú obavy pre realizáciu úrody roku 2023. Problémom bude, ak sa sklady neuvoľnia pre budúcu úrodu, čo zhorší pozíciu pestovateľov obilia v rámci obchodu, a zároveň bude zvyšovať ďalšie náklady na ošetrovanie a skladovanie starej úrody.
- 3) Kvalitatívne problémy a **fytosanitárne riziká**. Dovoz tovaru z tretej krajiny (UA) bez fyto sanitárnych kontrol na hraniciach predstavuje riziko pre zdravie obyvateľstva i hospodárskych zvierat. Skladovacie, či prepravné podmienky pre obilniny z UA nepoznáme a nedokážeme ich ovplyvniť. Obyvatelia EÚ majú právo na kvalitné potraviny a obilie, ktoré sa dostáva do potravinového reťazca v krajinách EÚ by tak malo podliehať prísny kontrolám!
- 4) Pri nižších ako plánovaných príjmoch podniky nedokážu splatiť svoje záväzky (úroky z úverov), čo im opäť zvyšuje náklady na financovanie ďalších úverov (zvýšené úroky kvôli nespoľahlivosti). Zároveň im táto situácia sťažuje podmienky, núti ich k vyššiemu objemu požičaných prostriedkov. Podniky sú tam vystavované **riziku straty validity**. Navyše, táto situácia **ohrozuje čerpanie eurofondov** pre rozvoj a modernizáciu, ktoré sú určené pre sektor poľnohospodárstva v ďalšom období. Pokiaľ podniky nebudú schopné spoluúčasti, nevyužije sa možnosť pokročiť v tomto sektore na Slovensku. Pokles tržieb z rastlinnej výroby môže na druhej strane úplne **zlikvidovať zbytky živočíšnej výroby** na Slovensku, ktorá je stratová a príjmy z rastlinnej výroby často pokrývali potreby pre chov hospodárskych zvierat na podnikoch.
- 5) Neistota a **nepredvídateľnosť cenového vývoja** nedávajú dobré výhľady pre úrodu roku 2023. Objem uzatvorených obchodných dohôd s domácimi odberateľmi tak bude ešte nižší. Kvôli vyšším cenám priemyselných hnojív, chemických ochranných látok, osív, energií a nafty, môže dôjsť k nižšej ako predpokladanej hektárovej úrode zrnín. Pokiaľ neusmerníme tok obilia z Ukrajiny na územie EÚ/SR, neumožníme pestovateľom založiť úrodu pre nasledujúci rok 2024. A tým by bola ohrozená nielen návratnosť investícií pre podniky, ale aj samotná sebestačnosť v rámci produkcie obilnín v SR.

Podľa článku 4 (Ochranná doložka), ods.1 Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady č.870/2022 z 30.5.2022 (Ú.V. L 152) o dočasných opatreniach na liberalizáciu obchodu..., môžu byť opätovne zavedené clá na dovozy, keď spôsobujú závažné ťažkosti výrobcom z Únie. Aj keď nejde o 50% celkovej produkcie výrobkov v rámci EÚ, pre malý slovenský trh ide o významný podiel a straty.

Ing. Peter Marko
Predseda predstavenstva ZPO

ZPO	Mobil 0903/74 44 33	UniCredit Bank, a.s.	zdruzeniepo@gmail.com
IČO 30851386	DIČ 2021926599	Účet 6624154005/1111	www.obilninari.sk